

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izbaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem n. dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisni se ne vračajo, napačeni listi se ne sprejemajo. Za oglašila se plačuje od navadne vrstice, če se nastane enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Iz državnega zbora.

V seji dne 30. aprila se je izvolil gospodarski odsek, obstoječ iz 48 udov. Izmed Slovencev imamo v njem dva poslanca: gospoda Povše-ta in viteza Berks-a. G. Povše je izvoljen v načelnika temu velevažnemu odseku. V isti seji se je izvolil tako imenovani adresni odsek, v katerem sta tudi dva Slovenca, gg. dr. Šusteršič in dr. Ferjančič; načelnik temu odseku je Poljak vitez Javorski, adrese ali odgovor na cesarski prestolni govor pa bo izdelal Poljak dr. grof Dzieduszycki. Vse skupine zbornične večine se posvetujejo o zahtevah, katere naj se v tem odgovoru na cesarjeve besede izrazijo. Pred 6. leti se taka adresa ni mogla cesarju izročiti, ker so bile stranke v državnem zboru nejezdne. Zaupamo, da se bo pa to letos zgodilo. Težko bo sicer res šlo, ker zahteve raznih strank, raznih narodov in posameznih dežel so kaj različne. Vendar upati je, da ostanemo združeni, posebno, ker so Mladočehi zdaj celó pri volji, da se sme verska šola po onih deželah vpeljati, kjer tako sklone deželni zbor.

V seji dne 4. maja so se vršile volitve novega predsedništva. Po opravljenem redu voli državni zbor pri svojem sestanku le začasno predsednika in 2 podpredsednika le za 4 tedne. Po preteku 4 tednov se pa izvoli stalno predsedništvo za dobo vseh šest let, dokler traja državni zbor. Pred volitvijo dne 4. maja so nezadovoljne nemško-liberalne skupine izjavile, naj dozdajšnji predsednik dr. Kathrein dela na to, da bo tudi kdo izmed teh nezadovoljnejšev prišel v predsedništvo. Enemu teh poslancev je pa dr. Kathrein dobro zasolil, rekoč: »Vsakemu poslancu je dano na prosto voljo, da voli predsednika, katerega hoče; imate torej pravico, namesto mene koga drugega izvoliti«. Oddalo se je 262 glasov, med njimi 33 praznih, veljavnih torej 229. Absolutna večina je torej 115. Dobil je dr. Kathrein 226 glasov. Ko se je zahvalil za zaupanje, je pa pristavil te-le besede: »Združimo vse svoje moči k resnemu delu! To smo dolžni samemu sebi, to smo dolžni veljavi državne zbornice in med vsem svojim volilcem.« Cela zbornica je glasno odobravalala te besede: nezadovoljni liberalci pa niso ni glasovali, niti niso bili v zbornici navzoči. Tam liberalcem itak ni za resno delo, temveč le za škandale, katere neprestano uprizorujejo v zbornici. Kot prvi podpredsednik je bil izvoljen Poljak vitez Abrahamovič z 211 glasovi in kot drugi podpredsednik z 204 glasovi dr. Kramar. Torej vsi trije predsedniki, ki so bili izvoljeni začasno, so zdaj potrjeni v svoji službi. Tudi pri tej volitvi se je pokazalo, da večina trdno skupaj drži, čeravno to ni po volji ne liberalni manjšini in najbrž tudi ne vladi.

V tisti seji se je razpravljalo o nekem nujnem predlogu liberalca dr. Piferše-ta zaradi neke češke šole

v Duksu na Češkem. Piferše se je pritožil, da se je mestu Duks naložila velika plača zavoljo tega, ker je morala za 44.000 gld. kupiti šolsko poslopje za češko šolo. Govoril je na dolgo in na široko, ter skušal dokazovati, kakšna krivica se godi zatiranim Nemcem že zdaj na Češkem in kako se jim bo še le godilo potem, če se bodo morali učiti češkega jezika. Toda minister Gauč in poslanec dr. Herold sta dokazala, da krivico so delali le Nemci v Duks-u Čehom, ker za 800 čeških šolskih otrok ni hotelo mesto postaviti šolskega poslopja, temveč se šolski poduk deli v neki 500 let stari baraki, ki ima le štiri okna. Nujnost predloga se je torej odklonila s 195 glasovi proti 95 glasom. Torej ravno 100 glasov je bilo več na strani večine! Predsednik naznanil, da v prihodnji seji dne 6. maja pridejo na vrsto zatožbe ministrov, kakor so jih vložili razni nemški poslanci. Prusak Wolf zahteva, da se mora o njegovih zatožbi proti ministrom najprej obravnavati. Toda nihče razum Prusaka Schönenerer-ja ga ni podpiral, kar je vzbudilo neizmeren smeh po vsej zbornici.

V seji dne 6. maja se je začela obravnava zaradi treh predlogov, da se imajo ministri, ki so izdali jezikovno naredbo za Češko, djati na zatožno klop. Ta obravnava je trajala tri dni, v četrtek, petek in v soboto. Preden so govorili tožniki, je zatoženi ministerski predsednik grof Badeni dokazoval postavnost imenovane jezikovne naredbe, s katero se Nemcem ne dela nobena krivica, temveč se le daje pravica Čehom. Dokazoval je, da so enake jezikovne naredbe izdali tudi poprejšnji (liberalni) ministri: Giskra, Hasner, Herbst, Brestel, Plener, Potocki, Taafel, Lasser, Glaser. Desnica je ploskala na te besede, levica pa sikala. Potem so jeli zagovarjati nekateri poslanci ministerstvo, drugi pa tožili nad strašnimi krivicami, ki se godijo ubogim Nemcem ne le na Češkem, temveč tudi po drugih deželah. Najhujše je divjal in rjuvel pruski poslanec Wolf. Zavoljo njegovih silno razžaljivih izrazov proti slovanskim narodom in proti ministerstvu, je nastal v zbornici tak hrup, da se je moralo zborovanje dvakrat pretrgati. Druge, slovanske narode je imenoval naravnost: veliko manje vredne, kakor so Nemci. Zavoljo tega izraza so ga vsi nemški poslanci grozno napadali ter imenovali nesramneža. Zaradi tega sta imela pretečeno soboto Wolf in Mladočeh Horica dvoboj. Obadva sta na rokav ranjena. Toda prišla sta zopet v zbornico z rokama v zavoju. Silno mirno in prepričevalno je zagovarjal postavnost onega odloka češki poslanec dr. Kaizl. Dokazal je zanimivo resnico, da do leta 1627. se je smelo na Češkem uradovati edino le v češkem jeziku. Še le kralj Ferdinand II. je vpeljal zraven češkega jezika tudi nemški jezik.

V seji dne 7. maja se je med mnogimi drugimi stvarmi predložilo vprašanje na ministerstvo: ali se

bodo pomilostili oni Hrvati na Dalmatinskem, ki so nekedaj zapustili domovino, ne da bi bili spolnili svojo vojaško dolžnost in prebivajo zdaj po drugih delih sveta, največ v Ameriki, pa bi zdaj radi došli v svojo domačijo. Toda če jih cesar ne pomilosti, bi bili kaznovani pri svojem povratku.

V tej seji se je vnel novi punt proti grofu Gleispachu, ki je kot pravosodni minister zagovarjal postavnost jezikovne naredbe. Krič je nastal tako grozen, da so morali predsedniki zbornice in vsi ministri zapustiti zbornico. Zborovanje je prenehalo za 2 uri. In ko je hotel nadalje govoriti minister Gleispach, so liberalci zopet tako kričali, da ministra ni bilo nič razumeti. V zbornici je nastalo suvanje med poslanci; bati se je bilo pretepa med njimi. Takšna je brezverska olaka! Vsakemu poštenjaku se stoji oholost liberalcev, ki v eno mer trdijo, da vse pravice imajo edino le liberalni Nemci. V soboto se je ta razgovor vendar končal. Sledilo je glasovanje po imenih. 203 poslanci so odobrvali jezikovno naredbo, 163 poslancev ni ž njo zadovoljnih; ministerska zatožba se je torej pokopala z večino 40 glasov. Ministre so rešili Slovani, pa tudi nemški katoličani, kakor Karlon, Kaltenegger, Ebenhoch, grof Falkenhain, ki je v prelepem govoru povdarjal, da tudi nemški narodi v Avstriji imajo enake pravice, kakor Nemci. Se vé so nad poštenim nemškim grofom hruli liberalci, da je bilo grozno. V imenu slovanske zaveze je izjavil dr. Šusteršič, da odobrava to naredbo za Čehe, da pa pričakuje tudi še enakih jezikovnih naredb za Slovence, Rusine in Hrvate. To pa zopet ni bilo po volji nemčurjem. Kdo bo neki ustregel tem divjakom?

Dne 8. maja se je potem začela obravnava zastran krivice, katere trpijo Slovenci na Goriškem od Lahov. Našteval je velike krivice poslanec dr. Gregorčič. Toda navzoči Italijanaši so hudo ugovarjali. Zadnji ponedeljek se je ta goriška zadeva nadaljevala.

Kaj nam je storiti za bodočnost?

(Iz ptujskega okraja.)

Zadnje državnozbornske volitve so pokazale, da Slovenci po mestih prepočasi napredujemo, da tu pa tam sploh ni nobenega napredka opaziti, da pa raste stranka socijaldemokratov, da se krivi nauki človeški družbi in državi nevarne te stranke širijo tudi že med kmečkim ljudstvom. Kdor noče biti po sili slep, lahko to vse opazuje in vidi!

Mesto Ptuj, katero brez slovenske okolice ne more shajati in živeti niti trideset dni, postopa vedno bolj sovražno proti slovenski večini celega okraja. Kjer mestna občina le more, vzame v službo trde Nemce, ne iz Avstrije, ampak naravnost iz Nemčije. Domačini, se vé, ne potrebujejo kruha, pač pa tujei.

Ako hoče kdo v mestu kaj prodati ali kupiti, moral bi vselej preje mestne očete, vse — od župana do zadnjega odbornika — prositi dovoljenja, če sme Slovincu prodati, oziroma, če bi se smel kot Slovenec v mestu nakupiti in naseliti.

Slovincu odvetniku, trgovcu, notarju, zdravniku, obrtniku bi mestno starešinstvo najraje vstop v mesto zabranilo, naselitev v mesto prepovedalo.

Mestno starešinstvo in ž njim večina prebivalstva podpira in pospešuje najraje in najizdatneje vsako Slovincem sovražno društvo in podjetje, na pr. »Südmarko«, se udeležuje vsake demonstracije proti Slovanom.

In kdo so ti zagrizeni Nemci, ki hočejo vse Slovence pohrustati? Vodi jih notar Filafero, zvesti po-

magači pa mu so župan in pek Ornik, trgovci Ott, trgovci Kazimir, Kolenc, Sadnik, Selinšek, pek Stari, tiskar Blanke in drugi.

Kje je slovenski ponos in možatost? Ali res Slovenci ne vedo, kako se more tej gospodi priti do živega, kako jih je učiti pohlevnosti in ponižnosti? Med priprostim in dobrim našim ljudstvom širijo se krivi, nevarni nauki, po raznih listih in agentih. V vsako župnijo nadelali so si že pot; kajti nezadovoljni ljudje, ljudje, ki so svoje zapravili in zagospodarili, ljudje, ki ne marajo dela in ljubijo lenobo, nahajajo se povsodi in tudi v vsakej slovenski župniji.

Ali ni naša sveta dolžnost, da skušamo to kužno bolezen pravočasno zatreti? Pojedini časniki tega ne morejo; tudi par shodov v letu ne zadostuje.

Če mogoče, za vsaki sodnijski okraj, gotovo pa za vsaki politični okraj (obseg okrajnega glavarstva) mora se osnovati politično društvo; za vsako župnijo pa bralno društvo. Taka društva morajo si sčasoma pridobiti sodelavce govornike, podkovane v vseh prasanjih socijalnega in političnega življenja. Poduk se mora začeti vsestransko in temeljito. Ž živo besedo doseže se največ; to nas uči izgled pri bratih na Koroškem, pa tudi pri Nemcih v najnovejši dobi.

Mi govorimo večkrat o kmečkih zadrugah. Kdo pa nam bode te zadruge snoval, če ne podučujemo in ne pripravljamo kmeta na to že sedaj? Z novim letom stopijo novi davčni zakoni v veljavo. Kdo pa je naše ljudstvo že podučil, kaj ti zakoni od njega tirjajo? Ako ostane ljudstvo brez poduka, bode prišlo v škodo in v kazni. To se je pripetilo pred leti tudi na Nemškem, ko so upeljali nove zakone za obdačenje imetja.

H koncu pa še to. Slovenci smo vendar enkrat prišli v državnem zboru pod en klobuk ter se ne ločimo več po kronovinah. Skušati moramo sedaj, da se vsaj nekatere točke našega programa izvedejo. Pri tem pa mora narod vse poslance podpirati. In koj se je dosihdob v tem oziru zgodilo? Koliko shodov in korporacij se je med nami že izreklo za jezikovne naredbe, za izpeljavo ravnopravnosti na temelju usnovnega zakona? Skrajni čas je, da krenemo na drugo pot, sicer bode prepozno!

J.

Prvi občni zbor katoliško-političnega društva za vranski okraj.

Hvala Bogu, kar smo dolgo želeli, se je zgodilo; ustanovilo se je katoliško-politično društvo za vranski okraj. Dne 9. maja je bil prvi občni zbor pri Sv. Juriju ob Taboru v prostorih g. Valentina Južna. Sešlo se je bilo veliko število navdušenih mož večinoma iz vseh občin vranskega okraja. Videli smo goste iz Gomilskega, iz Braslovč, iz Polzele in iz St. Pavla; prisotnih je bilo tudi več č. gospodov duhovnikov, med njimi vlč. gosp. dekan Matija Stoklas iz Braslovč.

Predsednik osnovalnega odbora, č. gosp. Franc Zdošek, je otvoril shod, pozdravil navzoče goste ter jih je imenoval dobrodošle. Rasjaznil je pomen društva ter je rekel poslednjič, da je visoko c. kr. namestništvo v Gradcu potrdilo »Pravila« in da se po teh »Pravilih« mora voliti 9 odbornikov. Nato se je volil upravni odbor: Alojzij Kokelj, predsednik; Ivan Apat, namestnik; Valentin Južna, tajnik; Franc Zdošek, blagajnik; Franc Drča, Franc Hanžič, Anton Lukman, Franc Lukman, Franc Lesjak, odborniki. Potem je prevzel predsedništvo novi gosp. predsednik, izjavil je, da sprejme to častno breme ter je v daljšem govoru razvijal neizvedljivost socijalno-demokratskega programa in navduševal ljudi